

«ЭН КУГУ СЫЛНЫМУТЫЗО»

● Илышж гыч икмыяр йыжыг ● Газет вергөв
● Поро мут ● Тукым гыч тукымыш

ОНЧЫНДЫК: кугу учелый В. М. Васильев (Ульмарий) дене С. Чавайн туган семинарийште тучеме жапышык (1904—1908 ийлаште) палыме дин. Издеч вара нуно лыш-т йолташ семын келлек иленет. Марий калыкын иктем илышжк верч ноябде тыршышет. М. Васильев калыкшо курсы: туган пичак марья мурым поташ пийжын, да ю8 ийыште «Иза Г-срамас гыч Гьрсе-Г Сергей» (всc семынже, С. Чавайн) длан тугай мурым муралтен пуэн.

Икмыяр-йылдырым
ваптар пудыж-д ден
Шудрал личчаш эже
мо йыжж, мо жэко.
Кылымж, кылымж
яде куыч алажым
Шулар-л шичашжэ
мо йсык, мо жэко.
Илышжым, илышжым
имде кинде-шичажым
куын-гокын шичажым
мо йсык, мо жэко.
Имде лан, о-шичажым
йыжж-жым поташжэ
ылышжым, мо жэко.

Пуко жап эртымже Б. Васильев ты-
ным «Марий муро»
37 ий) пуртен.

908 ИЙЫШТЕ малыч рвезан Озач
начиньм тунем питарыжж гыдым
авны А. Емельянов лужыч хара-
ктерным везен да тушто чыле пале-

Сергей Григорьев — юноша трава
того и мякото, несколько скрывает.
Хорь в любит (беззавести) свое родное
ия и не оженко может быть весьма
зным. Да не улетел.
Утем усрашый практика Григорьеву
ось при брести порлошый навиш в
первога на черем: сский язык. Его
водь ровно как и самостоятельные
ма на кремьском языке о-дичают.
Зависимость слога и красочю вы-
ния. И которые из его статей име-
в велаг. Трудом и старанием

С. Григорьева была составлена и пред-
ставлена к печати 3-я книга для чтения
на «серемьском языке». С. Григорьев
весьма интересуются проиллюстриро-
варола и усрашый обрабат черемьские
поведания и «каварин...» (А. Батрушев,
«С. Чавайн в Казани»).

С. ЧАВАЙН калыкжаш уш-акылжым
почтытар марте, нечтыш ролжым
куншын алден, шкечат «Йошкар кечын»
(кызат «Марий Эл») редакторы семын
кугу панам вышен полен. 1923 ийыште
тудо возен.

«Йошкар кече» марий калыкж ден
иыжжым ик семын волгалтар ногам мо
күдем — тудым ойла, мо күдеи — ту-
дым илгыктара...

«Йошкар кече» ончыкат марий на-
лыкын илышжым волгалтарнак шо-
гаш шога. Марий калык — ичкымыл
калым, сэдлан чылаж дечат иштырана.
Иогымыш ошкыдам маным, очык: лек
таш ок тече. Не тгелече кен, йор илпи
йомат Ш-снжым ишке кушисерон, ту-
неван тугален гыи веле, жерий калык
сэй, ласка илышым улеч.

Ласка илышым волыды горно веле
наггал Марий шамыч. «Йошкар кече»
галтан лудса, ок атам ира «амане,
тулды вага. Гает лудчымо ег сокэр,
согыра гай, туд ишомат ок уж, шмо-
мат ок гол, ишомат ок шиче».

1929 ий декабрьште Шергарысо
шымнаш ик элышто ике шоган содоло-
гине кий чымдыжым арарышт. Ту-
немше-вакдан лудыме анжыкыште ик
исдышяо тыгай лыш: «Тынын эн
боратыш писателет кой?» Эн чыко рвезе

турной работой начал заниматься в до-
вольно юное время, и в 1935 году мы
будем праздновать 30-летнюю юбилей-
ную литературную деятельность.

ШКЕ манмыкда С. Чавайн марий
литературышто пионер лышын, молыдан
курным ирвын ласен. Сандене тудын кор-
ныштыко носнак шико нездылжк лндеден
лю гурло чаракше творчество дене гы-
ш о-жж, тыгаж илыш-кула дене кылди-
тше лышж. Кызытс юкко автор семья-
нак Сергей Григорьев ичыме верлан
көра йосланен. Арам о-жж 1935 ийыш-
те марий писатель-вакыт погымышаш-
тышт Андрей Эшкнини тыге ойлен:

«Чавайн йолташ 25 ий годдек твор-
чество рапам ышта, а гвартир усрашый
же вымоланаз йодым: 12 кв. метр гым-
дыкшо 6 еган ешыж» ил. Чавайн
первен Йошкар-Олаште тыгай койдарык
тут конген: Чавайнни урегже уло, а
квартерасе уке! (шкетельным павча-
кым астен, гудын лужжым элесе ик
уремла эше тунамак нуымо улман —
Гет.)

Марий театрын 30-шо ийласе туг
режиссержо, Украин ССР-ын заслужен-
ный артистше Николай Станиславский
1969 ийыште, С. Чавайн нерген тыге
парналтен возен:

«Чавайн марий калыкын илыш-кула-
жыж, историйжым фольклоржым ишго
деч сайын пален. Калык мурым да ике
кудемьсе усрашый творчеством чыла
моло жаважым Сергей Григорьевич ике
пысьмаштыке кутырак чанлым да мас-
тарын кучылыт. Шарнем, «Окса тул»
пысьмашыдан ямдылалте годым дра-
матург марий мифологиянын йомак ту-
кыжжыке, Кереметьын да чодырасе моло
осал виныйн шушко кутыжанышышт
мылым уло кумзылын «пуртыш». Марий
калык поэзийнын сылнылжышым мылам
лачак Чавайн поэтын нуэн.

Чавайн дене вшылымж муландыман,
пырля панам шытыман мылаи кугу ку-
авым конденыт».

Г. ЗАЙНИЕР
якдылен.